Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. sausio 21 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Vienodas požiūris į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje – Direktyva 79/7/EEB – 4 straipsnio 1 dalis – Savanoriškas išankstinis išėjimas į pensiją – Išankstinė senatvės pensija – Leistinumas – Gautinos pensijos dydis, turintis būti ne mažesnis už teisės aktuose nustatytą minimalų dydį – Kiekvienos lyties darbuotojų, kuriems netaikomas išankstinis išėjimas į pensiją, procentinė dalis – Galimos konkrečios mažiau palankios darbuotojų moterų padėties pateisinimas – Atitinkamos valstybės narės socialinės politikos tikslai“

Byloje C-843/19

dėl *Tribunal Superior de Justicia de Cataluña* (Katalonijos aukštesnysis teisingumo teismas, Ispanija) 2019 m. lapkričio 12 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. lapkričio 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

prieš

BT

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas N. Wahl, teisėjai F. Biltgen (pranešėjas) ir L. S. Rossi,

generalinis advokatas G. Hogan,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Instituto Nacional de la Seguridad Social* (INSS), atstovaujamo A. Álvarez Moreno ir G. Guadaño Segovia,

– BT, atstovaujamos *abogado* I. de Gispert Català,

– Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Jiménez García,

– Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos A. Pimenta, M. Carneiro, J. Marques ir P. Barros da Costa,

– Europos Komisijos, atstovaujamos I. Galindo Martín ir C. Valero,

* Proceso kalba: ispanų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje (OL L 6, 1979, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 215) 4 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Instituto Nacional de la Seguridad Social* (toliau – INSS) (Nacionalinis socialinės apsaugos institutas, Ispanija) ir BT ginčą dėl šios institucijos atsisakymo skirti jai išankstinę senatvės pensiją.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 79/7 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas yra nuosekliai įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą socialinio aprūpinimo srityje ir kitose socialinės apsaugos srityse, nurodytose 3 straipsnyje. Šis principas toliau vadinamas „vienodo požiūrio principu“.“

4 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad ši direktyva taikoma įstatymų nustatytoms socialinės apsaugos sistemoms, kurios, be kita ko, numato apsaugą „senatvės“ atveju.

5 Minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Vienodo požiūrio principas reiškia, kad negali būti jokios lyčių diskriminacijos, tiesioginės arba netiesioginės, ypač dėl santuokinės arba šeim[i]nės padėties, ir ypač susijusios su:

– socialinės apsaugos sistemų taikymo apimtimi ir galimybių naudotis jomis sąlygomis,

– įsipareigojimu mokėti įmokas ir įmokų dydžio apskaičiavimu,

– išmokų apskaičiavimu, įskaitant išmokų padidinimą sutuoktiniams ir išlaikomiems asmenims, taip pat sąlygomis, kurios reguliuoja teisės į išmokas trukmę ir išlaikymą.“

6 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (OL L 204, 2006, p. 23) 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamos tokios sąvokos:

<…>

b) netiesioginė diskriminacija – kai dėl akivaizdžiai neutralios nuostatos, kriterijaus ar praktikos vienos lyties asmenys gali atsidurti tam tikroje prastesnėje padėtyje nei kitos lyties asmenys, išskyrus atvejus, kai tą nuostatą, kriterijų ar praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis;

<…>“

Ispanijos teisė

7 *Ley General de la Seguridad Social* (Bendrasis socialinės apsaugos įstatymas), kurio konsoliduotas tekstas buvo patvirtintas 2015 m. spalio 30 d. *Real Decreto Legislativo 8/2015* (Karaliaus įstatyminis dekretas Nr. 8/2015; BOE, Nr. 261, 2015 m. spalio 31 d., toliau – LGSS), klostantis pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos 59 straipsnis yra pavadintas „Pensijų priedai, skiriami asmenims, gaunantiems mažesnę nei minimali pensija“. Šio straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„Asmenys, kuriems mokama įmokomis grindžiama socialinės apsaugos sistemos pensija, ir negaunantys jokių pajamų iš darbo, kapitalo arba komercinės veiklos ir kapitalo prieaugio, kaip numatyta gyventojų pajamų mokesčio sistemoje, arba tokias pajamas gaunantys asmenys, jeigu jos neviršija atitinkamo kiekvienais metais *Ley de Presupuestos Generales del Estado* (Bendrojo valstybės biudžeto įstatymas) nustatyto dydžio, turi teisę šiame įstatyme arba kituose teisės aktuose nustatyta tvarka gauti priedą, kad jų pensija siektų minimalią pensiją, su sąlyga, kad jie nuolat gyvena Ispanijoje.“

8 LGSS 208 straipsnyje „Savanoriškas išankstinis asmens išėjimas į pensiją“ nurodyta:

„Tam, kad asmuo galėtų savo noru anksčiau išeiti į pensiją, jis turi atitikti šiuos reikalavimus:

a) turi būti ne daugiau nei dvejais metais jaunesnis, nei nustatytas amžius, kuris kiekvienu atveju taikomas pagal 205 straipsnio 1 dalies a punktą, netaikant 206 straipsnyje nurodytų mažinimo koeficientų;

b) turi būti patvirtintas bent 35 metų faktinis įmokų mokėjimo laikotarpis, neatsižvelgiant į proporcinę dalį, susijusią su įmokomis <…>;

c) įvykdžius teisei į šią pensiją įgyti nustatytus bendruosius ir specialiuosius reikalavimus, gautinos pensijos dydis turi būti didesnis už minimalią pensiją, kuri priklausytų 65 metų amžiaus sulaukusiam atitinkamam asmeniui, atsižvelgiant į jo šeiminę padėtį. Priešingu atveju asmeniui tokia išankstinė senatvės pensija nemokama.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

9 BT, namų ūkio darbuotoja, buvo apdrausta pagal Ispanijos specialiąją tik šiai darbuotojų kategorijai taikomą socialinės apsaugos sistemą (toliau – specialioji sistema). Ji mokėjo įmokas pagal šią sistemą 14 054 dienas (išskyrus 166 dienų laikotarpį).

10 2016 m. gruodžio 12 d. ji kreipėsi į INSS su prašymu pagal LGSS 208 straipsnį skirti jai išankstinę senatvės pensiją nuo 2017 m. sausio 4 d., kai sukaks 63 metai.

11 2016 m. gruodžio 19 d. sprendimu (vėlesniu sprendimu jis buvo patvirtintas, o BT pateiktas skundas – atmestas) INSS šį prašymą atmetė tuo pagrindu, kad BT neatitiko šio įstatymo 208 straipsnio 1 dalies c punkte numatyto reikalavimo išankstinei senatvės pensijai gauti, nes pensijos, kurią būtų gavusi, dydis buvo mažesnis už minimalią pensiją, kurią, atsižvelgiant į šeiminę padėtį, ji būtų galėjusi gauti sulaukusi 65 metų amžiaus.

12 *Juzgado de lo Social nº 10 de Barcelona* (Barselonos darbo bylų teismas Nr. 10, Ispanija) patenkino BT ieškinį dėl šių sprendimų. Šis teismas nusprendė, kad minėta LGSS nuostata moterys netiesiogiai diskriminuojamos, pažeidžiant Direktyvą 79/7, nes jos daugiausia dirba namo ūkio sektoriuje, o šio sektoriaus darbuotojas, net ir mokėjęs įmokas specialiajai sistemai 44 su puse metų, neturi teisės į tokio dydžio pensiją, kuri leistų jam kreiptis dėl išankstinės senatvės pensijos sulaukus 63 metų amžiaus.

13 INSS šį sprendimą apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Tribunal Superior de Justicia de Cataluña* (Katalonijos aukštesnysis teisingumo teismas, Ispanija). Tas teismas pažymi, kad įmokos į specialiąją sistemą iš pradžių buvo mažesnės už įmokas į Ispanijos bendrąją socialinės apsaugos sistemą. Todėl pagal specialiąją sistemą apdraustų asmenų pensijos taip pat buvo mažesnės už pagal bendrąją sistemą apdraustų asmenų pensijas. Vis dėlto įmokų į specialiąją sistemą bazė buvo laipsniškai suderinta su įmokų į bendrąją sistemą baze, kai 2012 m. specialioji sistema buvo įtraukta į bendrąją sistemą.

14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, LGSS 208 straipsnio 1 dalies c punktas taikomas visiems darbuotojams, apdraustiems pagal bendrąją socialinės apsaugos sistemą. Kadangi pagal šią nuostatą teisė gauti išankstinę senatvės pensiją nesuteikiama apdraustiesiems, kurie savanoriškai nusprendžia išeiti į pensiją anksčiau, bet kurių gautinos pensijos dydis yra mažesnis už minimalią teisės aktuose nustatytą pensiją, į kurią jie įgytų teisę sulaukę 65 metų amžiaus, jiems nebereikia mokėti pensijos priedo, o tai savo ruožtu mažina šalies biudžeto išlaidas. Be to, ši nuostata atitinka Europos Sąjungos tikslus pensijų srityje, t. y. pasiekti ilgalaikę darbo rinkoje ir pensijoje praleidžiamo laiko pusiausvyrą. Jei darbuotojas galėtų savanoriškai išeiti į pensiją anksčiau, o dėl pensijos priedo jam mokama pensija nesumažėtų, tai būtų nesuderinama su daugelyje šalių didinamu pensiniu amžiumi ir Sąjungos palaikomomis paskatomis didinti darbingą amžių. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad toks reikalavimas, koks įtvirtintas minėtoje nuostatoje, nėra keliamas, kai išankstinis išėjimas į pensiją nepriklauso nuo darbuotojo valios, pavyzdžiui, įmonės restruktūrizavimo atveju, nes tada taikomas LGSS 207 straipsnis.

15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad, remiantis oficialiais statistiniais duomenimis, moterys sudaro 89 % visų pagal specialiąją sistemą apdraustų namų ūkio darbuotojų. Vis dėlto siekdamas atsakyti į klausimą, ar šio įstatymo 208 straipsnio 1 dalies c punkte įtvirtinama netiesioginė darbuotojų moterų diskriminacija, šis teismas mano, kad reikia atsižvelgti į visus bendrosios socialinės apsaugos sistemos dalyvius, o jie visi patenka į šios nuostatos taikymo sritį. Taigi reikia atsižvelgti ne tik į pagal specialiąją sistemą apdraustus asmenis, bet ir į moteris, kurios dėl kitų priežasčių (pavyzdžiui, santuokos, vaikų ar darbo ne visą darbo dieną) mokėjo mažesnes įmokas trumpesnį laikotarpį.

16 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad iš *Ministerio de Inclusión, Seguridad Social y Migraciones* (Integracijos, socialinės apsaugos ir migracijos ministerija, Ispanija) pateiktų statistikos duomenų matyti, jog šis pensijos priedas tam, kad gautina pensija siektų teisės aktuose numatytą minimalią pensiją, dažniau mokamas išėjusioms į pensiją moterims nei vyrams, o tai rodo, kad minėto įstatymo 208 straipsnio 1 dalies c punkto nuostata yra mažiau palanki moterims nei vyrams, nes pagal ją anksčiau į pensiją išėjęs asmuo gali gauti išankstinę senatvės pensiją tik tuomet, jei gali pretenduoti į teisės aktuose numatytą minimalią pensiją dėl jo paties mokėtų įmokų, be atitinkamo pensijos priedo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad 2018 m. pensijos priedą gavo 422 112 vyrų (tai sudarė 15,23 % visų vyrų gaunamų senatvės pensijų) ir 468 822 moterys (tai sudarė 31,45 % visų moterų gaunamų senatvės pensijų).

17 Šiomis aplinkybėmis *Tribunal Superior de Justicia de Cataluña* (Katalonijos aukštesnysis teisingumo teismas, Ispanija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 79/7 4 straipsnyje įtvirtintas netiesioginės diskriminacijos dėl lyties draudimas, susijęs su teise gauti socialinio draudimo išmokas ir jų apskaičiavimu, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama ar jam prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, kaip antai [LGSS] 208 straipsnio [1 dalies] c punktas, pagal kurį iš visų pagal bendrąją sistemą apdraustų asmenų reikalaujama, kad, pageidaujant savo noru išeiti į pensiją anksčiau, pagal įprastą sistemą be diferencinių priedų apskaičiuota gautina pensija būtų ne mažesnė už minimalią pensiją, taip netiesiogiai diskriminuojant pagal bendrąją sistemą apdraustas moteris, nes minėta nuostata taikoma daug didesniam moterų skaičiui nei vyrų?“

Dėl prejudicinio klausimo

18 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama kaip draudžianti nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos darbuotojui, apdraustam pagal bendrąją socialinės apsaugos sistemą, pasirinkus savanorišką išankstinį išėjimą į pensiją, jo teisei į išankstinę senatvės pensiją keliamas reikalavimas, kad šios pensijos dydis būtų ne mažesnis už minimalią pensiją, kurią šis darbuotojas turėtų teisę gauti sulaukęs 65 metų amžiaus, kiek šiais teisės aktais mažiau palankios sąlygos sudaromos būtent darbuotojoms moterims, palyginti su vyrais.

19 Reikia pažymėti, kad pagal LGSS 208 straipsnio 1 dalies c punktą reikalaujama, jog tam, kad asmuo galėtų savo noru anksčiau išeiti į pensiją, gautinos pensijos dydis turi būti didesnis už minimalią pensiją, kuri priklausytų šiam asmeniui sulaukus 65 metų amžiaus. Šis reikalavimas papildo kitus atitinkamai 208 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytus reikalavimus tokiai išankstinei senatvės pensijai gauti, t. y. asmuo turi būti ne daugiau nei dvejais metais jaunesnis, nei šiame įstatyme nustatytas senatvės pensijos amžius, ir turi būti patvirtintas bent 35 metų faktinis įmokų mokėjimo laikotarpis.

20 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad pagal Sąjungos teisę, konkrečiai 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72 ir klaidų ištaisymas, OL L 200, 2004, p. 1), iš esmės nedraudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip LGSS 208 straipsnio 1 dalies c punktas, pagal kurį išankstinė senatvės pensija neskiriama, jei gautinos išankstinės senatvės pensijos dydis būtų mažesnis už minimalią pensiją, kurią asmuo gautų sulaukęs teisės aktuose nustatyto pensinio amžiaus (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Bocero Torrico ir Bode*, C-398/18 ir C-428/18, EU:C:2019:1050, 25–27 punktus).

21 Vis dėlto reikia išnagrinėti, ar pagrindinėje byloje toks nacionalinio įstatymų leidėjo pasirinkimas atitinka Direktyvą 79/7 (pagal analogiją žr. 2015 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Cachaldora Fernández*, C-527/13, EU:C:2015:215, 26 punktą).

22 Šiuo atžvilgiu pagal 4 straipsnio 1 dalies pirmą įtrauką, siejamą su šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies a punkto trečia įtrauka, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl lyties, susijusi, be kita ko, su įstatyme numatytų sistemų, užtikrinančių apsaugą senatvės atveju, naudojimosi sąlygomis (2018 m. birželio 26 d. Sprendimo *MB (Lyties keitimas ir senatvės pensija)*, C-451/16, EU:C:2018:492, 32 punktas). Neginčijama, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama išankstinio išėjimo į pensiją sistema yra viena iš šių sistemų.

23 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais nėra nustatoma tiesioginė diskriminacija dėl lyties, nes jie vienodai taikomi ir dirbantiems vyrams, ir moterims.

24 Kalbant apie klausimą, ar tokiuose teisės aktuose nustatyta netiesioginė diskriminacija, reikia priminti, kad ši sąvoka pagal Direktyvą 79/7 turi būti suprantama taip pat, kaip Direktyvoje 2006/54 (2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Villar Láiz*, C-161/18, EU:C:2019:382, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Pagal pastarosios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punktą netiesioginė diskriminacija dėl lyties suprantama kaip situacija, kai dėl akivaizdžiai neutralios nuostatos, kriterijaus ar praktikos vienos lyties asmenys gali atsidurti tam tikroje nepalankesnėje padėtyje nei kitos lyties asmenys, išskyrus atvejus, kai ta nuostata, kriterijus ar praktika objektyviai pateisinami teisėtu tikslu, o jo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

25 Tokia nepalankesnė padėtis gali būti konstatuota, be kita ko, jeigu būtų įrodyta, kad dėl tokių teisės aktų, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, daromas neigiamas poveikis daug didesnei daliai vienos lyties asmenų, palyginti su kitos lyties asmenims. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, ar taip yra pagrindinėje byloje (žr., be kita ko, 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Villar Láiz*, C-161/18, EU:C:2019:382, 38 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

26 Jei, kaip šiuo atveju, nacionalinis teismas turi statistinių duomenų, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, pirma, kad tas teismas turi atsižvelgti į visus darbuotojus, kuriems taikomos nevienodą požiūrį įtvirtinančios nacionalinės teisės nuostatos, ir, antra, kad geriausias metodas – palyginti, kokiai daliai darbuotojų moterų ir kokiai daliai darbuotojų vyrų turi poveikį šios teisės nuostatos, o kokiai – ne (šiuo klausimu žr. 2020 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *YS (Įmonės vadovaujantiems darbuotojams mokamos pensijos)*, C-223/19, EU:C:2020:753, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

27 Nacionalinis teismas turi įvertinti, ar jam pateikti statistiniai duomenys yra patikimi ir ar į juos galima atsižvelgti, t. y. visų pirma, ar jie neatspindi tik atsitiktinių arba atitinkamai susiklosčius aplinkybėms susidariusių reiškinių ir ar šie duomenys pakankamai svarbūs (2020 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *YS (Įmonės vadovaujantiems darbuotojams mokamos pensijos)*, C-223/19, EU:C:2020:753, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

28 Nagrinėjamu atveju, pirma, kaip siūlo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia atsižvelgti ne tik į pagal specialiąją sistemą apdraustus asmenis, bet ir į visus darbuotojus, kuriems taikoma bendroji Ispanijos socialinės apsaugos sistema (į ją patenka ir pagal specialiąją sistemą apdrausti asmenys). Pagrindinėje byloje nagrinėjamas teisės aktas taikomas visiems pagal šią bendrąją sistemą apdraustiems asmenims.

29 Antra, kaip pažymi ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, dėl LGSS 208 straipsnio 1 dalies c punkto nepalankioje padėtyje esančių pagal bendrąją socialinės apsaugos sistemą apdraustų asmenų dalį galima patikimai nustatyti palyginus pensiją gaunančių asmenų, kuriems mokamas pensijos priedas, kad jiems skirta pensija siektų teisės aktuose nustatytą minimalią pensiją, skaičių su bendru pensiją gaunančių asmenų, kuriems taikoma ši sistema, skaičiumi. Iš tiesų būtent tų asmenų, kuriems mokamas pensijos priedas, prašymas skirti išankstinę senatvės pensiją pagal minėtą nuostatą bus atmestas, jeigu pensija, mokėtina atitinkamo prašymo pateikimo metu, būtų mažesnė už minėtą minimalią pensiją. Vis dėlto, jeigu, kaip savo rašytinėse pastabose siūlo INSS ir Ispanijos vyriausybė, būtų atsižvelgiama tik į asmenis, kurių prašymas skirti išankstinę senatvės pensiją buvo atmestas pagal šio įstatymo 208 straipsnio 1 dalies c punktą, tai nebūtinai rodytų, kokiam asmenų skaičiui ši nuostata daro poveikį, nes negalima atmesti galimybės, kad daug asmenų tokio prašymo nepateikė.

30 Trečia, siekiant nustatyti, ar nagrinėjamu atveju LGSS 208 straipsnio 1 dalies c punkte nustatoma netiesioginė Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalį pažeidžianti diskriminacija, vis dėlto reikia atsižvelgti į tai, kiek asmenų buvo atsisakyta skirti išankstinę senatvės pensiją vien 208 straipsnio 1 dalies c punkto pagrindu, neatsižvelgiant į asmenis, kurie neatitinka ne tik šioje nuostatoje įtvirtinto reikalavimo, bet ir kitų tokiai pensijai gauti nustatytų reikalavimų, susijusių su amžiumi ar įmokų mokėjimo trukme, įtvirtintų 208 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose. Taigi, kaip nurodyta INSS ir Ispanijos vyriausybės pateiktose rašytinėse pastabose, ar egzistuoja netiesioginė diskriminacija, galima nuspręsti atsižvelgiant

į neseniai į pensiją išėjusių asmenų, atitinkančių LGSS 208 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtintą reikalavimą (t. y. mokėti įmokas ilgiau kaip 35 metus) ir gaunančių pensijos priedą, skaičiaus ir bendro neseniai į pensiją išėjusių asmenų skaičiaus santykį tais pačiais metais.

31 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, kalbant apie pagrindinę bylą, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti statistiniai duomenys aiškiai rodytų, kad iš neseniai į pensiją išėjusių moterų, apdraustų pagal bendrąją socialinės apsaugos sistemą, tų, kurios mokėjo įmokas daugiau nei 35 metus ir gauna pensijos priedą, dalis yra gerokai didesnė už neseniai į pensiją išėjusių vyrų, apdraustų pagal tą pačią sistemą, dalį, reikėtų pripažinti, kad LGSS 208 straipsnio 1 dalies c punkte nustatoma netiesioginė diskriminacija dėl lyties, o tai prieštarauja Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 daliai, išskyrus atvejus, kai tai galima pateisinti objektyviais su diskriminacija dėl lyties nesusijusiais veiksniais (žr. pagal analogiją 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Villar Láiz*, C-161/18, EU:C:2019:382, 47 punktą).

32 Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjamas teisės aktas būtų pateisinamas visų pirma tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui tektų konstatuoti, kad juo siekiama teisėto socialinės politikos tikslo, jis yra tinkamas ir būtinas tam tikslui įgyvendinti, turint omenyje, kad teisės aktas gali būti laikomas tinkamu nurodytam tikslui pasiekti, tik jeigu iš tikrųjų atitinka ketinimą nuosekliai ir sistemiškai siekti šio tikslo (šiuo klausimu žr. 2020 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *YS (Įmonės vadovaujantiems darbuotojams mokamos pensijos)*, C-223/19, EU:C:2020:753, 56 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

33 Be to, reikia pažymėti, kad pasirinkdamos priemones socialinės ir užimtumo politikos tikslams pasiekti valstybės narės turi didelę veiksmų laisvę (2020 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *YS (Įmonės vadovaujantiems darbuotojams mokamos pensijos)*, C-223/19, EU:C:2020:753, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Ispanijos teisės aktų leidėjas priėmė LGSS 208 straipsnio 1 dalies c punktą, atsižvelgdamas į Ispanijos teisę, pagal kurią niekam negali būti mokama pensija, mažesnė už kasmet nustatomą minimalią pensiją (ji laikoma atitinkanti minimalų gyvenimo lygį), todėl tam tikrais atvejais mokamas pensijos priedas pagal minėto įstatymo 59 straipsnį. Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo teisės akto tam tikram skaičiui darbuotojų, pageidaujančių savo noru anksčiau išeiti į pensiją ir gauti išankstinę senatvės pensiją, ją skirti atsisakoma tuo pagrindu, kad jos dydis būtų mažesnis už minimalią pensiją, todėl pagal taikytiną nacionalinę teisę atitinkamas darbuotojas įgytų teisę į pensijos priedą.

35 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, pirma, kad socialinio minimumo dydžio pajamų užtikrinimas yra integruota valstybių narių socialinės politikos dalis, ir, antra, kompensacinis priedas, kuriuo siekiama užtikrinti minimalų jo gavėjo gyvenimo lygį, jeigu jo gaunama pensija yra nepakankama, yra teisėtas su bet kokia diskriminacija dėl lyties nesusijęs socialinės politikos tikslas (šiuo klausimu žr. 2011 m. spalio 20 d. Sprendimo *Brachner*, C-123/10, EU:C:2011:675, 89–91 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

36 Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo nacionalinės teisės akto pateisinimo INSS ir Ispanijos vyriausybės rašytinėse pastabose teigiama, kad pagal LGSS 208 straipsnio 1 dalies c punktą nesuteikiant teisės į išankstinę senatvės pensiją išeiti asmenims, kurie pageidauja tokia galimybe pasinaudoti, tačiau kurie, atsižvelgiant į šios pensijos dydį, turi teisę į šios valstybės mokamos pensijos priedą, siekiama išsaugoti Ispanijos socialinės apsaugos sistemos gyvybingumą ir užtikrinti ilgalaikę profesinės veiklos laiko ir pensijoje praleidžiamo laiko pusiausvyrą, atsižvelgiant į tai, kad galimybė be apribojimų naudotis teise į išankstinę senatvės pensiją smarkiai padidintų šiai sistemai finansuoti reikalingas lėšas.

37 Šiomis aplinkybėmis tiek iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, tiek iš INSS ir Ispanijos vyriausybės pateiktų rašytinių pastabų matyti, kad minėti pagrindinėje byloje nagrinėjamo nacionalinės teisės akto tikslai atitinka Sąjungos tikslus, nurodytus 2010 m. liepos 7 d. Komisijos žaliojoje knygoje „Adekvačios, tvarios ir saugios Europos pensijų sistemos“ (COM(2010) 365

galutinis) ir šios institucijos 2012 m. vasario 16 d. baltojoje knygoje „Adekvačių, saugių ir tvarių pensijų darbotvarkė“ (COM(2012) 55 galutinis), t. y. pasiekti tvarią profesinio gyvenimo ir pensijoje praleidžiamo laiko pusiausvyrą, visų pirma atsižvelgiant į didėjančią tikėtiną gyvenimo trukmę, ir taip užtikrinti pensijų sistemų adekvatumą ir tvarumą.

38 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nors su biudžetu susijusiais argumentais negalima pateisinti vienos iš lyčių diskriminacijos, vis dėlto tikslai, kuriais siekiama užtikrinti ilgalaikį senatvės pensijų finansavimą, atsižvelgiant į didelę valstybių narių veiksmų laisvę, gali būti laikomi teisėtais, su diskriminacija dėl lyties nesusijusiais socialinės politikos tikslais (šiuo klausimu žr. 2020 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *YS (Įmonės vadovaujantiems darbuotojams mokamos pensijos)*, C-223/19, EU:C:2020:753, 60 ir 61 punktus).

39 Darytina išvada, kad INSS ir Ispanijos vyriausybės nurodytais tikslais leidžiama iš esmės pateisinti galimą nevienodą požiūrį, kuris nepalankus darbuotojoms moterims ir kurį netiesiogiai lemia LGSS 208 straipsnio 1 dalies c punkto taikymas.

40 Atrodo, kad toks nacionalinės teisės aktas yra tinkamas šiems tikslams pasiekti. Iš tiesų, nesuteikiant teisės į išankstinę senatvės pensiją asmenims, pageidaujantiems savo noru anksčiau išeiti į pensiją, bet kurių pensijos dydis suteiktų teisę į pensijos priedą, siekiama apsaugoti finansinį Ispanijos socialinės apsaugos sistemos stabilumą ir pratęsti šių asmenų darbingą amžių. Kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, jei tokio draudimo nebūtų, atitinkamų asmenų teisė į išankstinę senatvės pensiją ir pensijos priedą neigiamai paveiktų šių tikslų įgyvendinimą, nes, be kita ko, šie asmenys galėtų dirbti trumpiau (pasinaudojant teise anksčiau išeiti į pensiją), tačiau dėl to jų būsima pensija nesumažėtų.

41 Be to, yra pagrindo manyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamu nacionalinės teisės aktu nuosekliai ir sistemiškai siekiama šio tikslo, nes jis taikomas visiems pagal bendrąją Ispanijos socialinės apsaugos sistemą apdraustiems darbuotojams.

42 Taip pat matyti, kad šis nacionalinės teisės aktas nelemia priemonių, kurios viršytų tai, kas būtina siekiamiems tikslams įgyvendinti. Iš tiesų pagal šį teisės aktą teisė į senatvės pensiją nesuteikiama tik tiems asmenims, kurie ketina savanoriškai pasirinkti išankstinę pensiją, tačiau dėl jų pensijos dydžio šalies socialinės apsaugos sistemai tektų našta, nes jiems būtų mokamas pensijos priedas. Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos taip pat matyti, kad toks draudimas gali būti taikomas tik tuo atveju, kai darbuotojas anksčiau išeina į pensiją savo noru, o ne dėl nuo jo valios nepriklausančių priežasčių, pavyzdžiui, įmonės restruktūrizavimo atveju. Be to, kaip nurodyta rašytinėse Komisijos pastabose, nacionalinės teisės aktų leidėjas negalėjo priimti kitokio teisės akto, t. y. nukrypti nuo garantijos gauti minimalią pensiją savanoriško išankstinio išėjimo į pensiją atveju, nepažeisdamas šio sprendimo 35 punkte nurodyto šia garantija siekiamo socialinės politikos tikslo.

43 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tais atvejais, kai darbuotojas, apdraustas pagal bendrąją socialinės apsaugos sistemą, pasirenka savanorišką išankstinį išėjimą į pensiją, jo teisei į išankstinę senatvės pensiją yra keliamas reikalavimas, kad šios senatvės pensijos dydis būtų ne mažesnis už minimalią pensiją, kurią šis darbuotojas turėtų teisę gauti sulaukęs 65 metų amžiaus, net jei šiais teisės aktais mažiau palankios sąlygos sudaromos būtent darbuotojoms moterims, palyginti su vyrais, tačiau su sąlyga, kad šios pasekmės pateisinamos teisėtais, su diskriminacija dėl lyties nesusijusiais socialinės politikos tikslais, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

44 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje 4 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tais atvejais, kai darbuotojas, apdraustas pagal bendrąją socialinės apsaugos sistemą, pasirenka savanorišką išankstinį išėjimą į pensiją, jo teisei į išankstinę senatvės pensiją yra keliamas reikalavimas, kad šios senatvės pensijos dydis būtų ne mažesnis už minimalią pensiją, kurią šis darbuotojas turėtų teisę gauti sulaukęs 65 metų amžiaus, net jei šiais teisės aktais mažiau palankios sąlygos sudaromos būtent darbuotojoms moterims, palyginti su vyrais, tačiau su sąlyga, kad šios pasekmės pateisinamos teisėtais, su diskriminacija dėl lyties nesusijusiais socialinės politikos tikslais, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.